

Auteur en uitgever hebben dit reishandboek met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. De informatie is echter aan veranderingen onderhevig. Wij zouden het zeer op prijs stellen veranderingen, correcties en suggesties te ontvangen zodat deze in een volgende druk verwerkt kunnen worden.

Auteur en uitgever aanvaarden geen enkele aansprakelijkheid voor de gevolgen van foutieve of gewijzigde informatie.

Voor informatie en opmerkingen wat betreft reisgidsen is het adres:

Uitgeverij Elmar B.V., Molslaan 131^A, 2611 RL Delft.

E-mail: reisgids@uitgeverijelmar.nl

Internet: www.uitgeverijelmar.nl

Met dank aan Jolanda Trijselaar

Tweede, herziene druk, 2016

Colofon

Reishandboek Uganda is een uitgave van

© Uitgeverij Elmar B.V., Delft – 2016

© Tekst: Paul de Waard

Kaarten: Grafisch Atelier Stenclak, Tienhoven

NUR 516

ISBN: 978 90389 25349

Voorwoord	7	Een tussenfase	50
		Museveni aan de macht	51
		Alice Lakwena, aanzet tot onrust	53
ACHTERGRONDEN	11	Politieke structuur van Uganda	54
Het land	11	Onrust in het Noorden, de macht van de LRA	54
Welkom in Uganda, de parel van Afrika	11	Kunst en cultuur	56
Geografie	14	Economie	59
Het landschap	14	Algemeen	59
Klimaat	18	Het wegennet	61
Bevolking	19	Landbouw	62
Samenstelling en groei	19	Veeteelt	63
Godsdienst	21	Ankole runderen	63
Onderwijs	22	Visserij	64
Omgangsvormen	22	Bosbouw	65
Sport	23	Mijnbouw	65
Taal	24	Industrie	66
Het gebruik van Bantoe taalvoegsels	25	Toerisme	66
(Ki)Swahili	25	Investeringspolitiek	67
Achtergronden	25	Openbaar vervoer	68
Uitspraak	26	Vliegtuig	68
Groeten	26	Trein	69
Woordenlijst	26	Bus	69
Geschiedenis	29	Boot	69
Inleiding	29	Eten en drinken	70
Overlevering en geschiedschrijving	31	Winkelen en souvenirs	72
De vroegste tijd	31	Houtsnijwerk	72
Batembuzi en Bacwezi, grondleggers van Uganda	32	Muziekinstrumenten	72
Het ontstaan van de Bacwezi	33	Stoelen	74
De ondergang van Bunyoro	35	Matten	74
De eerste Europeanen	36	Gezondheid	74
Godsdiensttwisten	38	Inleiding	74
Europese inmenging	38	Voorzorgsmaatregelen	74
Onder Brits bestuur	39	Reisapotheek	75
De koloniale tijd	41	Verzorging en hygiëne	75
Politieke vorming	44	Tropische en andere aandoeningen	76
Van kolonie tot democratie	45	Nationale parken en wildreservaten	79
De eerste regeerperiode Obote	46	Algemeen	79
Een ander schrikbewind	48	Enkele algemene regels voor parken en reservaten	81
		Overzicht parken en reservaten	82

Inhoudsopgave

Flora en fauna	86	Douane	154
Algemeen	86	Geld	154
<i>Regenwouden, ondoordringbare uitdaging</i>	87	Klimaat en beste reistijd	155
Flora	89	Gezondheid	155
Vegetatiezones	89	Bagage	155
Bomen en andere gewassen	90	Vervoersmogelijkheden naar Uganda	155
Fauna	93	Kleding	156
Inleiding	93	Handig om mee te nemen	156
Op safari	93	Touroperators	157
De grote negen (algemeen)	94	Tijdens de reis	157
Antilopen (algemeen)	94	Nuttige adressen	157
Andere safaridieren (algemeen)	94	Aankomst	157
Vogels (algemeen)	94	Geld	158
Roofdieren (algemeen)	95	Gezondheid	158
De grote negen (alfabetisch)	97	Telefoneren	158
Antilopen (alfabetisch)	107	Touroperators in Uganda	159
<i>Hoorngeschal?</i>	110	Vervoer	159
Andere safaridieren (alfabetisch)	114	Na de reis	160
<i>Berggorilla's: op sterven na dood</i>	114	Douanebepalingen	160
Vogels (alfabetisch)	121	Gezondheid	160
Volkeren van Uganda, leefwijze en tradities	127	Van A tot Z	161
Inleiding	127		
Bantoe-volkeren	129	BEZIENSWAARDIGHEDEN	179
Batwa en Bambuti, pygmeeën van Uganda	141	Rondreis door Uganda	179
Nilotische volkeren	143	Inleiding	179
Hooglandniloten	151	Het zuidoosten	183
Vestigingsplaatsen van de afzonderlijke volkeren	151	De steden	183
PRAKTISCHE INFORMATIE	153	Kampala	183
Voor de reis	153	Jinja	194
Nuttige adressen	153	<i>Uitdaging van de 19e eeuw: zoek de oorsprong van de Nijl</i>	198
Websites met algemene informatie over Uganda	153	Tororo	202
Benodigde reisdocumenten	154	Mbale	204
Boeking	154	Nationale parken en wildreservaten	207
Bestemmingscheck	154	Mabira Forest Reserve	207
		Mount Elgon nationaal park	208
		Het noordoosten	213
		Sipi watervallen	213

Inhoudsopgave

De steden	215	Kibale Forest nationaal park	262
Moroto	215	Kyambura (Chambura) wildreservaat	264
Lira en Kitgum	215	<i>De Ugandese kob (Thomas' kob, kobus kob thomasi)</i>	266
Nationale parken en wildreservaten	217	Queen Elizabeth nationaal park	267
Pian Upe wildreservaat	217	<i>Katwe, z(g)out(d)mijn van Uganda</i>	272
Bokora wildreservaat	217	Kigezi wildreservaat	273
Matheniko wildreservaat	217	<i>Berggorilla's leefgemeenschappen</i>	274
Kidepo Valley nationaal park	218	Bwindi Impenetrable nationaal park	280
<i>Stropers: onuitroeibaar?</i>	220	<i>Op zoek naar berggorilla's</i>	282
Het noordwesten	223	Mgahinga Gorilla nationaal park	285
De steden	223		
Moyo	223	Het zuiden	287
Gulu	225	De steden	287
Arua	226	Ntungamo	287
Pakwach	226	Mbarara	287
Masindi	227	Masaka	290
Hoima	227	Het zuidoosten	295
<i>Emin Pasha, kleurrijkste der ontdekkingsreizigers</i>	228	De steden	295
Nationale parken en wildreservaten	230	Mpigi	295
Ajai wildreservaat	230	Entebbe	295
Aswa Lolim wildreservaat	230	<i>Lake Victoria</i>	297
Murchison Falls nationaal park	231	Nationale parken en wildreservaten	301
Karuma wildreservaat	236	Lake Mburo nationaal park	301
Bugungu wildreservaat	237	Katonga wildreservaat	303
Budongo Forest Reserve	237	Mpanga Forest Reserve	304
<i>Chimpansees, bijna menselijk</i>	239	Ssesse eilanden	306
Het zuidwesten	241	Namen van bomen en planten, vogels en dieren	309
De steden	241	Inleiding	309
Fort Portal	241	Namenlijst Engels- Nederlands-Latijn	309
Kasese	244	Namenlijst Nederlands-Engels-Latijn	315
Bushenyi	245		
Kabale	246	Over de auteur	321
Kisoro	248	Register	322
Nationale parken en wildreservaten	250		
Semliki wildreservaat	250		
Semuliki nationaal park	252		
Rwenzori (Ruwenzori) Mountains nationaal park	256		

OPGENOMEN KAARTEN

Uganda, ligging	10	Fort Portal	242
Uganda, overzichtskaart	12-13	Kasese	245
Uganda, fysisch	16-17	Kabale	246
Vestigingsplaatsen van volkeren van Uganda	20	Kisoro	249
Nationale parken en wildreservaten	84-85	Semliki n.p.	251
Afstanden in Uganda	162	Rwenzori n.p.	257
Het zuidoosten	184	Rwenzori n.p., detailkaart	258
Kampala	186-187	Kibale Forest n.p.	263
Kampala, centrum	188-189	Kyambura wildreservaat	265
Jinja	196-197	Queen Elizabeth n.p.	268
Tororo	203	Queen Elizabeth n.p., detailkaart	269
Mbala	204-205	Bwindi Impenetrable Forest n.p.	281
Mount Elgon n.p.	209	Het zuiden	288-289
Het noordoosten	213	Mbarara	290
Kidepo Valley n.p.	219	Masaka	292
Het noordwesten	224	Het zuidoosten	294
Murchison Falls n.p.	232-233	Entebbe	298
Het zuidwesten	241	Lake Mburo n.p.	302
		Ssese eilanden	307

Ugandese vrouwen op de markt

Foto: Pecold / Shutterstock.com

Na een rondreis door zuidelijk Afrika is de aankomst in Uganda bijna onwerkelijk. Na zoveel warmte, droogte en kale landschappen lijkt het net, zeker als u met het vliegtuig komt, alsof Uganda in een verkeerd decor ligt. Zover het oog reikt is de kleur groen overheersend. Het vele water doet eerder denken aan een uit de hand gelopen delta van een zeer vruchtbare rivier dan aan een land midden in de tropen, doorsneden door de evenaar. Vruchtbaar is Uganda zeker. Ik heb eens iemand horen beweren dat hij zijn wandelstok voor de deur in de grond gezet had en hem er de volgende ochtend niet meer uit kon krijgen vanwege de wortelkluit die in die nacht was ontstaan.

Ten onrechte wordt Uganda door velen als een onveilig land beschouwd. Zeker, op sommige plaatsen langs de grens kan het onrustig zijn, een goede voorbereiding is een eerste vereiste, ter plekke op de hoogte blijven van de actuele stand van zaken is eveneens noodzakelijk, in het bijzonder als er een uitstapje naar een van de grensgebieden gemaakt wordt. De informatie daaromtrent is gemakkelijk te verkrijgen. Als u zich laat begeleiden door een erkende touroperator kan u niets gebeuren. Als u gebruikmaakt van speciale en goedkope arrangementen die op diverse plaatsen worden aangeboden zou het allemaal wat minder vertrouwd kunnen zijn. Slechts een gedeelte van Uganda is aan de vergetelheid ontrukkt, vele bezoekers van dit prachtige land treden dan ook in elkaars voetsporen. Daar is niets op tegen, maar het is beslist mogelijk om het land uitgebreider te bereizen dan op de manier die gemiddeld aangeboden wordt. Onbekend maakt onbemind en dat is buitengewoon jammer.

Aan weerszijden van de evenaar, met Tanzania, R.D. Congo, Soedan en Kenia als belangrijkste burens ligt Uganda, met weinig platgetreden toeristische paden, te wachten op bewonderaars. Met een uitzondering voor de hoofdstad Kampala: verwacht niet te veel luxe of comfort, ga er niet heen om van het strand- of het nachtleven te genieten. Uganda mag zich verheugen in een groeiende belangstelling van de toerist die ruimte en natuur zoekt. Degene die in een tropisch regenwoud op zoek gaat naar de met uitsterven bedreigde berggorilla's, degene die zich wil overgeven aan mijmeringen bij de oorsprong van de Nijl, komt zonder twijfel in Uganda terecht.

Er is een overvloed aan wilde dieren in Uganda, al zal de toerist tevergeefs zoeken naar uitgestrekte vlakten waarop men kijken kan, het wild graast. Het wildeleven is minder uitbundig dan in bijvoorbeeld Zuid-Afrika, Kenia of Tanzania. Het heeft enorm te lijden gehad tijdens het bewind van Idi Amin. Niettemin leven er miljoenen wilde dieren variërend van olifanten, giraffen en leeuwen tot (duizenden) nijlpaarden en krokodillen. Heel bijzonder zijn de al eerdergenoemde berggorilla's en de vele chimpansees. Het vogelleven is bijzonder rijk, er werden meer dan duizend vogelsoorten waargenomen. Het aardige in Uganda is dat u vaak de indruk krijgt dat al dit fraais er speciaal voor u is geschapen. Behalve dat u kunt genieten van een uitgebreide fauna zal de flora van het land u zeker boeien. Vanwege het grote hoogteverschil in combinatie met de buitengewone vruchtbaarheid van het land, is het eenvoudiger om gewassen te noemen die er niet voorkomen dan de gewassen die u er wél kunt vinden.

kent ook een 'special' die overigens zelden gebrouwen wordt. De kroonkurken ervan vormen wereldwijd een collectors item. Op veel plaatsen, zeker in de steden, zijn alle gangbare buitenlandse merken te koop. Gekeelde bieren koopt u ook bij de grotere benzinstations. In de meeste supermarkten vindt u wel gekoelde softdrinks, maar geen gekoeld bier. Er wordt statiegeld voor de flesjes gevraagd, tenzij u het drankje meteen opdrinkt. Dat kan ook in supermarkten. Het flesje, ook die van bekende merken, is alleen inwisselbaar in het bedrijf waar u het drankje kocht. Blik wordt een steeds vaker aangeboden alternatief.

Banaan is al even genoemd als grondstof voor de waragi. Behalve dat men er bier van maakt wordt er ook bananenwijn gestookt (maar wat maakt men eigenlijk niet van banaan?). Vooral op het plateland is het zeer populair, men biedt het aan als aperitief, als welkomstdrankje of als drankje bij de maaltijd.

Ten slotte krijgt men in afgelegen dorpen nogal eens een echt lokaal drankje aangeboden, meestal met een graansoort als basis. Door toevoeging van smaakmakers drinkt u de vreemdste sterke drank die u ooit proefde. Wél oppassen, er zitten lekkere smaken tussen met een venijnig alcoholpercentage.

WINKELN EN SOUVENIRS

In alle grote steden zijn gerenommeerde winkels te vinden waar alles te koop is waarop de toerist zijn zinnen gezet heeft. Toch koopt u veel leuke dingen op de markten en bij de straathandel of gewoon rechtstreeks van de makers als u een volk bezoekt dat zich toelegt op het maken van handwerk. Want dat kunnen ze in Uganda, voor vaak kleine bedragen koopt u fraaie zaken. Som-

mige mensen vinden het vervelend om buiten de winkel iets te kopen, want dan 'moeten ze afdingen'. Het ligt in de praktijk even anders: ga ook nooit een souvenirwinkel binnen zonder het vaste voornemen de winkel te verlaten met het artikel van uw keuze voor een lagere prijs dan ervoor gevraagd werd! Eerste levensbehoeften worden verkocht tegen vastgestelde prijzen. Alles wat u daarbuiten als toerist koopt betaalt u te duur. Laat dat uw uitgangspunt zijn.

In de winkels werkt het eenvoudig: als u iets aardigs ziet neemt u dat in uw handen, kijkt u naar de prijs, informeer daar nog eens naar met een ongelovige blik in uw ogen, zet het vervolgens terug en verlaat het etablissement. Let eens op wat er dan gebeurt, in het minste geval krijgt u korting en zelfs daar kunt u over onderhandelen.

Bij de markt- en straathandel zijn de prijzen per definitie schandalig veel te hoog. Neem uzelf voor om op minder dan de helft van de vraagprijs uit te komen en als u het voor die prijs niet meekrijgt zit u écht te laag. Wanneer u iets per se wilt hebben merkt de verkoper dat feilloos. In feite bent u degene die uitmaakt wat iets kost of welke waarde het voor u heeft. Als de verkoper er niets aan kan verdienen, krijgt u het écht niet mee. Aan de andere kant: leven en laten leven!

HOUTSNIJWERK

De één houdt van mooi afgewerkt, voor de ander mag er best een kerfje zijn blijven zitten. Houtsnijwerk kunt u overal kopen, voor de meest uiteenlopende prijzen, in alle maten en als het er niet is maakt men het voor u (vooraf prijsafspraken maken). Er zijn vele houtsoorten waarmee gewerkt wordt.

MUZIEKINSTRUMENTEN

Kalebass en kokosnoot zijn vaak de basismaterialen waarvan een instrument gemaakt is,

Markt in het dorp Bugitimwa

Foto: Pecold / Shutterstock.com

groepen, hoewel de groepsgrootte in tijden van droogte tot meer dan 200 exemplaren kan oplopen. Het is een van de weinige antilopesoorten die de hoorns gebruikt als verdedigingswapen en het spreekt voor zich dat elke aanvalleur daar ontzag voor heeft. De moeder verdedigt niet alleen zichzelf maar ook de jongen. Zelfs voor de mens heeft de spiesbok weinig ontzag en is dan ook gemakkelijk benaderbaar hoewel dit met de nodige omzichtigheid dient te geschieden. Ze houden van variatie in de maaltijd, maar lusten vooral vochthoudende grassen en vruchten. Ze kunnen daardoor uitstekend lange tijd zonder water. De leeuw en de luipaard zijn hun voornaamste vijanden, maar vrijwel elk roofdier valt jonge spiesbokken aan. Te vinden in: Kidepo Valley n.p.

Thomas' kob (Ugandese kob)

Ze worden Uganda's nationale antilope genoemd, worden ongeveer 80 tot 120 cen-

timeter hoog en zijn roodbruin van kleur met een grijswitte buik. De kob wordt in kleine kudden van maximaal 40 tot 45 dieren aangetroffen. Ze hebben iets weg van een impala, maar de zwarte streep op de flanken ontbreekt. Hun hoorns zijn gedraaid en staan naar achteren, de uiteinden richten zich echter op.

Te vinden in: Murchison Falls n.p., Queen Elizabeth n.p., Semliki w.r. en Katonga w.r.

Topi

De topi is lichtbruin tot roodbruin van kleur, de onderkant van de buik en de onderpoten zijn veel lichter en lijken soms wel geel. Ze zijn ongeveer 1,25 meter hoog en dragen steil opgaande hoorns die ongeveer 70 centimeter lang zijn. Ze hebben een enigszins lange kop met een zwarte snuit. Hij komt vrijwel overal voor, zowel in savannen als in vochtige gebieden en kan lang zonder water. Hij heeft een beetje agressief ka-

rakter en valt, in het nauw gedreven ook mensen aan. Hij leeft van gras en bladeren en in tegenstelling tot andere antilopesoorten die lang zonder water kunnen, is de topi geen liefhebber van vruchten. De meeste grote roofdieren behoren tot zijn natuurlijke vijanden, maar ook de hyena schuwt de strijd met de topi niet en wint het meestal. De kleinere dieren zijn ook een prooi voor klein wild en roofvogels. Meestal vormen topi kleine tot middelgrote groepen, behalve in geval van droogte, dan kan het groepsaantal oplopen tot enkele honderden exemplaren.

Te vinden in: Lake Mburu n.p. en Queen Elizabeth n.p.

Waterbok (Defassa)

De Defassa waterbok is een antilopensoort die er ook zijn mag vanwege zijn hoorns, die overigens alleen door de mannetjes gedragen worden. Ze zijn schitterend gevormd,

voorzien van fraaie lichte ringen en lopen iets naar achteren, schuin omhoog en komen aan de punten weer iets naar binnen. Het dier is behalve aan zijn hoorns herkenbaar aan zijn witte snuit, witte wenkbrauwen en witte bef. De waterbok wordt ruim 1,20 meter hoog en u treft hem aan in, de naam zegt het al, waterrijke gebieden. Hij kan ook zwemmen als de beste, zelfs over grotere afstanden, waarbij hij vrijwel geheel onder water verdwijnt. Hij kan niet zonder water en leeft van waterhoudende grassoorten, vruchten en knollen. Alle grotere roofdieren loeren op hem, maar ook de krokodil is er niet vies van. Het is een verwoede vechtersbaas en valt ook mensen aan als hij geen uitweg ziet. De waterbok leeft in kleine tot middelgrote groepen, maar zelden worden er meer dan 20 bij elkaar aangetroffen.

Te vinden in: vrijwel alle n.p. en w.r. waarin voldoende water voorhanden is.

Ugandese kob

Waterbok

BAGAGE

In het vliegtuig mag per persoon een bepaald gewicht aan bagage zonder bijbetaling meegenomen worden. Dit was meestal 20 kilogram, bij een aantal maatschappijen moet u echter betalen voor ruimbagage en is het gewicht dat u mee mag nemen als handbagage verhoogd. De regels kunnen per maatschappij verschillen en u doet er verstandig aan om de algemene voorwaarden van de maatschappij waarmee u vliegt of uw ticket te raadplegen.

BANKEN

In de grotere steden zijn volop mogelijkheden om uw bankzaken te regelen. Let erop dat de speciale geldwisselkantoren (forex) dikwijls een betere koers bieden of een lagere commissie berekenen. Kijk bij: opentijden. In Ush betalen bij de handel in plaats van in euro's leidt altijd tot een (veel) betere prijs, de wisselkoersen die men in winkels, op markten en op andere plaatsen waar men u de keus geeft hanteert, riekt vaak naar woeker.

BEDELAARS

In de grotere steden wordt u regelmatig om een bijdrage gevraagd. Het zijn meestal daklozen die zich in en nabij parken ophouden. Ze zijn zelden agressief en als u zonder hun iets te geven doorloopt hoeft u niet bang te zijn voor een scheldpartij. Daar staat tegenover dat u, als u wel iets afstaat, soms in minder dan geen tijd omringd bent door 'collega-bedelaars'. Moeders die met drommen kinderen een poging doen om u te wijzen op hun armlastigheid horen tot het vaste patroon van het bedelgilde.

BETALEN

Als er een mogelijkheid bestaat om zowel in euro's als in Ush te betalen, kies dan altijd voor de laatste optie. In winkels en bij de handel (maar ook in de parken) liggen de koersen op een schandelijk niveau ten opzichte van elkaar in uw nadeel! Een verlies van 25% is geen uitzondering.

BODA-BODA

Bromfietsen of motoren die te huur zijn als taxi. In de steden weliswaar de snelste manier van vervoer, maar zeker ook de gevaarlijkste. Bij zeer veel ongevallen zijn boda-boda's betrokken. Het heeft alles te maken met de rijstijl van de bestuurder die overigens verplicht is een helm te dragen (een duopassagier niet). Af te raden dus!

BROMFIETSEN

In Kampala, Jinja en Entebbe zijn op enkele plaatsen bromscooters te huur. U heeft er geen rijbewijs voor nodig, hoewel het handig is om er een bij u te hebben i.v.m. legiti-

AFSTANDEN IN UGANDA

BENZINE

Als u een auto huurt zal deze behoorlijk afgetankt zijn (controleren!), meestal voldoende voor een dag toeren. Huurt u voor meerdere dagen een auto (of brommer), informeer dan goed naar de soort benzine die getankt moet worden. Als u van de grote weg afgaat, houd de tank vol, op de doorgaande wegen zijn voldoende mogelijkheden om te tanken.

Motortaxi's in Kampala

Foto: Black Sheep Media / Shutterstock.com

Mount Elgon nationaal park

- Oppervlakte: 1145 km²
- Te bereiken vanuit: Budariri, 20 km ten noorden van Mbale
- Beste bezoektijd: wandelaars juni-augustus en december-maart
- Diersoorten o.a.: diverse antilopesoorten, buffels, luipaarden, hyena's
- Vogels: tenminste 300 soorten, sommige uniek in Uganda
- Landschap: berggebied met de Wagagai als hoogste top: 4321 m
- Verblijfsmogelijkheden: enkele kleine kampeerplaatsen zonder voorzieningen, luxe lodge nabij de Sipi watervallen, hotels in Mbale en Budariri
- Bijzonderheden: zeer gevarieerd landschap
- Inlichtingen: www.uwa.org.ug/elgon.html.

Mount Elgon n.p. ligt op de grens van Uganda en Kenia. Al tientallen jaren wordt het door de Keniase overheid als nationaal park aangeduid, Uganda besloot pas in 1993 daartoe. De meeste beklimmingen vonden dan ook vanuit Kenia plaats. De laatste jaren, nu Uganda de berg 'begaanbaar' gemaakt heeft, is een kentering merkbaar. De top, de Wagagai, ligt op Ugandees grondgebied. Mount Elgon is, zoals de meeste bergen in dit deel van Afrika, een uitgedoofde vulkaan. De eerste uitbarsting vond zo'n 24 miljoen jaar geleden plaats, de laatste is alweer een 10 miljoen jaren terug. In de krater komen warmwaterbronnen voor; de spectaculaire rotsformaties kennen vele grotten. Geleerden, die uitgebreide onderzoeken op de berg deden, zijn van mening dat Mount Elgon ooit hoger was dan de hoogste berg van Afrika, de in Tanzania gelegen Kilimanjaro. De vele bergmeren werden ooit gevormd door gletsjers die ook verantwoordelijk zijn geweest voor de diepe kloven op de oostelijke hellingen. Vanwege de vele klimaatzones op de berg was het een geliefd landbouwgebied. Volkeren pleegden kaalslag om de vruchtbare hellingen optimaal te benutten. Het dierenleven had daar zwaar onder te lijden en veel diersoorten verdwenen dan ook naar het

Keniase deel van de berg. Dat is een van de belangrijkste redenen geweest om, in navolging van Kenia, Mount Elgon tot nationaal park uit te roepen. De resultaten bleven niet uit. Zelfs de olifant en de luipaard keerden weer terug naar de Ugandese hellingen van de berg. De lagere gebieden van Mount Elgon n.p., een zeer belangrijk waterbekken, worden bewoond door het buitengewoon vriendelijke Bagisuvolk, waar nog besnijdenis van volwassenen plaatsvindt.

Het beklimmen van Mount Elgon is voor velen een belevenis van de eerste orde, het spectaculaire landschap het belangrijkste motief. Zoals eerder opgemerkt: de hellingen zijn pas een paar jaar geleden van Ugandese zijde toegankelijk gemaakt en het beklimmen vanaf deze kant dient dan ook extra overwogen te worden door mensen die last van hoogtevrees hebben. Overigens, de beklimming van de berg is niet buitengewoon moeilijk. Speciaal gereedschap is dan ook niet vereist en velen zien Mount Elgon als een goed alternatief voor klimmen in het Rwenzori gebergte waar aanmerkelijk meer ervaring vereist is.

Op Mount Elgon komt geen sneeuw voor; maar de nachten kunnen er behoorlijk koud zijn. Een goede slaapzak en warme kleding

zijn beslist geen overbodige luxe. Daarbij komt nog dat er geen behoorlijke kampeervoorzieningen zijn, u zult uw tenten moeten

opslaan op een kampeerplaats die van enige vorm van comfort gespeend is. Overigens maakt dat de beklimming tot een extra be-

MOUNT ELGON NATIONAAL PARK

levenis. U hoeft ook geen vrees te koesteren voor hoogteziekte, u zult er geen last van hebben. Voor degenen die gevoelig zijn voor hoogteverschillen is het evenwel aan te bevelen in elk geval hoofdpijntabletten in de bagage mee te nemen.

Voor het beklimmen van Mount Elgon dienen vier dagen uitgetrokken te worden als u alleen de Wagagai wilt beklimmen. Dezelfde tijd is nodig om de warmwaterbronnen te bereiken. Een combinatie van die twee bezienwaardigheden neemt vijf dagen in beslag. Een volledige tocht over de berg met een bezoek aan de top en de warmwaterbronnen, met een afdaling naar Kapchorwa, een dorp aan de voet van de berg in het noorden, vraagt zeven dagen.

Er zijn twee standaardtochten naar de top van de berg. Ze worden de Sasa- en de Piswabeklimming genoemd. Een combinatie van

die tochten is, zoals bovenstaand omschreven, dus mogelijk. U kunt starten vanuit het hoofdkwartier van het park in Mbale en vanuit het Mount Elgon n.p. bezoekerscentrum in Budadiri. De organisaties werken nauw samen. Gidsen en dragers kunnen uitsluitend ingehuurd worden in Budadiri. Over die dragers: als u niet al te veel ervaring heeft of als uw conditie ook maar iets te wensen overlaat, dan is het meer dan verstandig om een drager op uw tocht mee te nemen. Behalve dat, u hoeft niet zelf te sjouwen, maar ook op andere wijze voegen ze heel wat aan uw tocht toe, zoals veel persoonlijke attentie en aanwijzingen onderweg die ook alles te maken kunnen hebben met de omgeving, zodat u ten volle van de tocht kunt genieten. Ze kosten slechts enkele euro's per dag.

De eerste twee dagen van de tocht is voor alle expedities gelijk. Op de eerste dag

wordt een wandeling van ongeveer zes uur gemaakt vanuit Budadiri dat op ongeveer 2300 meter ligt, naar een kampeerterrein aan de Ssasa, een rivier op ongeveer 3000 meter. Ook de tweede dag bent u zes uur onderweg naar de Jacksons' hoogte. U heeft hier de mogelijkheid om uw tenten op te slaan nabij een meertje, of buiten de Mudde grotten. Nog vier uur klimmen en u bereikt de top van Mount Elgon, de Wagagai, op 4321 meter. Daarna daalt u af voor de laatste overnachting op het kampeerterrein aan de Ssasa rivier, en komt op de vierde dag weer in Budadiri aan. U kunt ook een tocht maken rond de ongeveer 7 bij 8 kilometer grote krater waarin zich tal van bergmeertjes bevinden. U overnacht dan nabij de warmwaterbronnen en keert weer naar Budadiri terug via het kamp op de Jacksons' hoogte. Heeft u gekozen voor een afdaling naar Kap-

chorwa, dan kunt u verzekerd zijn van een verblijf van twee dagen in een stuk uitgelezen natuur, waarbij u diverse vegetatiezones doortrekt. U maakt de afdaling in alle rust en de kans op ontmoetingen met wilde dieren is aanmerkelijk groter. Ook de vegetatie zelf is zeer uitbundig met veel zeldzame plantensoorten. Een van de meest opmerkelijke planten op uw pad is de reuzenlobelia.

Overigens, gedurende elke tocht over de berg is de kans op ontmoetingen met wilde dieren behoorlijk groot, al moet u er rekening mee houden dat het wild langs de meest gebruikte routes behoorlijk schuw is. Ontmoetingen met apsaorten, waaronder de zwart-witte colobus zijn vrijwel zeker. Verder kunt u luipaarden, olifanten, buffels, diverse soorten antilopen, bosvarkens en diverse andere soorten wild verwachten. In totaal zijn er 26 diersoorten aan de Ugande-

In de omgeving van Mount Elgon

Foto: Pecold / Shutterstock.com

Meertje bij Jacksons' hoogte

tere soortgenoten waaronder uiteindelijk een woudreus schuil blijkt te gaan en de bamboe groeit zo hoog dat de toppen nauwelijks te zien zijn, schuilgaand in andere soorten begroeiing.

Het kan natuurlijk niet anders dan dat het vogelleven in het gebied bijzonder rijk is. Officieel zijn er (nog) geen tellingen verricht, slechts weinig mensen bezoeken het park vanwege de aanwezigheid van vogels, ondanks het feit dat het tot de rijkste gebieden van bosvogels van Uganda behoort. Tot nu toe zijn er echter minstens 23 vogelsoorten geteld die nergens anders in Uganda voorkomen en heeft men toch al meer dan 350 verschillende soorten waargenomen. Naar schatting kunt u er nog minimaal 50 soorten bijtellen. Lager bij de grond krioelt het van de insecten en entomologen uit de gehele

wereld mogen graag onderzoeken in het park doen.

Uw bezoek aan de berggorilla's moet u vooraf geregeld hebben via de UWA, maar er worden ook begeleide tochten georganiseerd die u in contact brengen met vogels en de diverse aapsoorten.

Onderdak

- Gorilla Forest Camp, <http://gorilla.safari.co.za>
- Mantana Tented Camp, www.kimbla-mantana.com
- Volcanoes Bwindi Lodge, www.volcanoessafaris.com
- Buhoma Homestead, www.wildfrontiers.co.ug
- Lake Kitandara Bwindi Camp, www.lktt safaris.co.ug

OP ZOEK NAAR BERGGORILLA'S

Een bezoek aan een berggorillafamilie is minder eenvoudig dan het lijkt. In de eerste plaats moet u al het geluk hebben dat er een plaatsje is in een groep, want het aantal personen dat aan een tocht mag deelnemen is strikt beperkt. De berggorilla's trekken van de ene plaats naar de andere, de ervaren rangers weten meestal wel in welke richting ze moeten zoeken, maar niemand garandeert dat u ze ook inderdaad te zien krijgt. Omdat er gezocht moet worden is de tocht niet altijd eenvoudig, vaak moeten behoorlijke hoogteverschillen overwonnen worden, er zijn geen paden (deze worden ter plekke gehakt), de temperatuur kan stevig oplopen, het terrein kan drassig zijn en of dat nog niet genoeg is loopt u de kans om op

een fikse regenbui vergast te worden. De prijs om aan een tocht te mogen deelnemen is tamelijk hoog, de minimumleeftijd is 15 jaar en als men vermoedt dat u een ziekte onder de leden heeft, al is het maar een verkoudheid, dan kunt u de tocht wel vergeten.

Als dat allemaal overkomelijk is mag een bezoek aan de met uitsterven bedreigde berggorilla's (Gorilla beringei beringei) niet overgeslagen worden. Vroeg in de morgen, meestal rond half negen, vertrekt de groep onder leiding van een of meerdere ervaren rangers. Ze hebben de tocht gisteren ook gemaakt en weten dus in welke richting ze moeten zoeken. Voordat u vertrekt vindt er een briefing plaats waarin wordt medegedeeld aan welke spelregels u zich te

houden heeft. Zorg ervoor dat u goed gekleed bent, bestand tegen doorns en grassen en stevig schoeisel draagt, geschikt voor een bergwandeling die ook weleens een bergworsteling wordt genoemd. Naarmate u vordert wordt het terrein moeilijker begaanbaar en u bent blij dat u een drager bij u heeft, die voor uw spullen zorgt als ware het uw jongste telg. Zorg ervoor dat uw foto- en video-apparatuur waterdicht verpakt zijn. De helpers van de rangers kappen een pad door tropisch regenwoud en de combinatie van die twee woorden moet u bijzonder letterlijk nemen of er eigenlijk drie van maken: tropisch, regen en woud. Het maakt niet uit op welke manier het gebeurt, u wordt nat tot op uw body, hetzij van het transpireren, hetzij van de regen en/of de begroeiing waar u zich een weg door baant. Een combina-

tie van deze factoren ligt eveneens voor de hand.

De eerste opwinding ontstaat als de rangers een slaapplek van gorilla's ontdekken die ze nog niet eerder zagen. De dieren maken elke nacht een nieuw onderkomen en overnachten slechts zelden op dezelfde plaats. De rangers weten wanneer er voor het laatst in de omgeving overnacht is. Het is inmiddels rond elf uur, gorillatijd voor een slaapplek of voor een groot speelkwartier voor de kleinsten. Zij zijn het meestal die de aanwezigheid van een groep gorilla's verraden. Ze klimmen naar de toppen van de bomen, spelen er krijtje en vallen soms met een ijsingwekkende gil vele meters omlaag. De ranger geeft het teken dat u een groep nadert, het gaat in gebogen houding verder en dan op eens... de ranger geeft een stopteken

